

Književna poročila.

Šil O. Andrija: O pokušaju krivičnog dela. Doktorska rasprava. Novi Sad. 1939. Str. 195.

V naši po obsegu ne preveč obširni kazenskopравни monografični književnosti disertacija g. Šila, ki jo je avtor uspešno branil na subotiški pravni fakulteti, ne bi smela ostati neopažena. To tudi zaradi tega, ker se je pisec pogumno lotil zelo težavnega problema, ki povzroča od dobe glosatorjev vse do danes ostra nesoglasja in spore v doktrini kazenskega prava. Avtor pripominja upravičeno, da predstavlja rešitev problema o poskusu zelo važno nalogo kazenskopravne vede. Saj gre za bistveno načelno vprašanje o okviru in mejah kaznivosti. Smoter dela vidi pisec prav v kritični razbistritvi spornih vprašanj o odstopu od poskusa in o kaznivosti poskusa.

V prvem delu knjige podaja avtor podroben pregled objektivnih, subjektivnih in kompromisnih teorij o poskusu. Drugi del vsebuje kritično analizo pojma poskusa in njegovih vrst (sposobni in nesposobni poskus, dokončan in nedokončan poskus), kakor tudi razčlenitev pojma o tzv. pomanjkanju dejanskega stana ter o putativnem deliktu. Na koncu razpravlja o kaznivih dejanjih, pri katerih poskus ni mogoč, o odstopu od poskusa in o kaznivosti poskusa.

Avtorjevo pojmovanje pravne narave poskusa se približuje v glavnem stališču objektivne teorije. Za pojem poskusa je, po njegovem mnenju, potrebno dejanje, ki je *sposobno* povzročiti kazenskopravno posledico („radnja sa snagom prouzrokovanja krivičnopravne posledice“). Vzrok izostanka take posledice pri poskusu v konkretnem primeru tiči v tem, da so njen nastop preprečile zunanje okoliščine, ki niso bile odvisne od storilčeve volje (str. 151). V zvezi s tem se g. Šil zavzema *de lege ferenda* zoper kaznovanje absolutno nesposobnega poskusa: „Nepodoban pokušaj, a isto tako i tzv. nedostatak u biću dela ne treba da budu kažnjiva dela, jer im manjka snaga prouzrokovanja krivičnopravne posledice, a time i elemenat protipravnosti“ (? , str. 169). Isto mnenje je v naši literaturi branil že pred leti dr. Borivoje Petrović (gl. njegovo razpravo p. n.: Inkriminacija apsolutno nepodobnoga pokušaja. Arhiv. 1935). Argumentacija obeh zagovornikov nekaznivosti absolutno nesposobnega poskusa se nam ne zdi prepričevalna. Pri poskusu vobče in še posebej pri absolutno nesposobnem poskusu ima prednost ne dejanje kot tako, temveč osebnostni moment, — „la criminalité de l'agent révélee par le fait accompli“, po besedah Garrauda (Précis, str. 171). V duhu objektivne teorije rešuje avtor *de lege ferenda* tudi vprašanje o kaznivosti poskusa: Zagovarja namreč *obligatorno* omilitev kazni pri poskusu, „jer dovršeno krivično delo sadrži povredu napadnutog ljudskog dobra, a pokušaj samo opasnost po ovo dobro“ (str. 169). Dokončan poskus pa se naj kaznuje mileje od nedokončanega (str. 171). Tudi v tem pogledu kaže pisec precejšnjo konservativnost ter sledi stari tradiciji Clarusa: „Minus punitur qui actum non perficit.“

Največjo pažnjo je posvetil g. Šil teoretični stroki problema. Toda pri tem ni upošteval najnovejšega razvoja doktrine o poskusu, zlasti v Nemčiji v zvezi s preosnovno kazenskega prava v duhu tzv. vo-

luntarizma in personalističnega prava v kazenskopравни vеди. Avtorju so ostale neznane Spomenica pruskega justičnega ministrstva iz l. 1933. in poznejše nemške uradne publikacije, kakor tudi razprave o poskusu iz peresa Eberta, Freislerja, Kleeja, Kruga in dr.; prav tako avtor ni upošteval izčrpne študije prof. Munde: Pojem poskusa v najnovejši zakonodaji (Sl. Pr. 1937).

Glavno pomanjkljivost disertacije vidimo v neenakomerni razdelitvi gradiva. Pretežni del knjige zavzema obravnavanje čisto-doktrinalnih sporov o poskusu. Pri nas veljavnemu pozitivnemu kazenskemu pravu je posvečen v celoti le zadnji § 16. (str. 186—195), ako ne računamo kratkih pripomb, raztresenih v različnih delih knjige (gl. n. pr. str. 145, 155, 175, 177). To je vsekakor premalo! Na domačo književnost se pisec ozira v zelo omejenem obsegu; judikature naših višjih sodišč glede poskusa, ki ni tako neznatna, pa žal sploh ne omenja. Teoretični del disertacije se naslanja v glavnem na nemško in deloma francosko in ogrsko strokovno literaturo.

Avtorjevi zaključki o načelnem stališču našega kz. v pogledu poskusa se v bistvu strinjajo z mnenjem, ki smo ga zastopali že l. 1934. v „Sistemu kazenskega prava“ (str. 100). G. Šil ima prav, ko trdi, da „naš kz. nije primio ni objektivnu ni subjektivnu teoriju, već... je usvojio zaključke kako objektivne tako i subjektivne teorije te je na taj način odbacio zahtev teorijske zaključenosti i u svojim propisima o pokušaju rukovodio se, bez obzira na zahtev konsekventnosti, isključivo praktičnim razlozima i takvim shvatanjem pravičnosti, koje, po njegovom mišljenju, najbolje odgovara zahtevima današnjih prilika i pravnoj svesti naroda“ (str. 139).

Z delom je pokazal mladi avtor resno zanimanje za problematiko nauka o poskusu, pa tudi nenavadno dialektično spretnost in sposobnost kritične presoje zelo zamotanih vprašanj kazenskopravne teorije. Tem bolj je obžalovati, da čisto doktrinalna stran dela ni v pravem sorazmerju z njegovo pozitivnopravno dogmatično platjo. A. Maklecov.

Devoto Luigi: *L'obbligazione a esecuzione continuata*. Padova, Cedam, 1943-XXI, vel. 8°, str. IX in 392, cena broš. lir 80. (Publicazioni della facoltà di giurisprudenza della R. Università di Padova, V).

Obširna, temeljita monografija o praktično jako važnem predmetu, na čigar teoretsko težavnost in spornost kaže že sama nedoločna terminologija, tako ital. kakor slov. — „trajne obveznosti“? — Pisec obravnava najprej razne teorije, ki so nastale zlasti v zvezi s pogodbami o dobavljanju, s klavzulo rebus sic stantibus, v zvezi z učinki razveznega pogoja na nekatera obligac. razmerja, z ne-účinkom razveze za nazaj, z učinki odpovedi itd., in prihaja do sklepa, da gre prj trajnih obveznostih za eno enkratno, na enkratni odločitvi volje slonečo trajno zapoved, ki rodi več med seboj enakih in le po trenutku časa, v katerem je dolžnik zavezan, različnih položajev; dolžnik naj ravna na določen način, kadar se ponovi določen primer; vsaka činitev naj zadosti posebnemu upnikovemu interesu, vsaka ima svoj poseben vzrok (causa giustificante). Torej gre za vrsto enostavnih odnošajev, ki so povezani med seboj z enotnostjo izvora, enakostjo oblike in enakostjo subjekta ali objekta. Nato navaja pisec primere trajnih obveznosti in razlike med njimi in na prvi pogled sličnimi pravnimi razmerji. Izčrpno in globoko obdeluje odpoved kot poseben način prestanka trajnih obveznosti, obravnava njih izrečno in molčečo obnovitev in podrobno razpravlja o njih izpolnitvi in o nasledkih izostale ali nepopolne izpolnitve. Poseben praktičen pomen utegnejo, kakor po poslednji svetovni vojni, dobiti izvajanja o preveliki teži (onerosità) trajne obveznosti.

Drugi vzroki prestanka (prenovitve, pobotanje, zastaranje itd.) so obdelani bolj kratko. Literatura ni navedena samo ital., nego tudi nem. in fran. Delo, polno tehtnih misli in dobrih pripomb, bi zaslužilo, ko bi dopuščal prostor, mnogo bolj izčrpno oceno; naj omenim h kraju le, da je za nas zanimivo tudi iz nepravniškega razloga: znaten del je nastal v Ljubljani, kjer je pisec služil vojake; včasih vendar inter arma non silent Musae.

Dr. M. Škerlj.

Ekonomist. Zagreb. 1945. God. IX. br. 4—5.

Mjesečnik. Zagreb. 1945. God. LXIX. br. 5.

Mjesečnik. Zagreb. 1945. God. LXIX. br. 6.

Mjesečnik. Zagreb. 1945. God. LXIX. br. 6a.

Polec Janko: Gregor Krek. Posebni odtis iz Letopisa Akademije znanosti in umetnosti v Ljubljani. I. 1938—1942-XXI. str. 201—207, 226 do 227.

Právny obzor. Bratislava. 1945. R. XXVI. č. 5.

Právny obzor. Bratislava. 1945. R. XXVI. č. 6.

Rivista italiana di Diritto penale. Padova. 1945-XXI. A. XV. N. 1.

Rivista di Diritto privato. Padova. 1945-XXI. A. XIII. N. 1—2.

Razne vesti.

Profesorju Leonidu Tauberju v spomin. Ko smo pisali vrstice v spomin pred kratkim umrlemu prof. M. Čubinskemu (SP 1945, št. 4—6), nismo slutili, da bo temu uglednemu znanstveniku tako kmalu sledil njegov vrstnik po letih in zvesti sotrudnik prof. Leonid Tauber, ki je umrl junija t. l. v Beogradu.

Ime prof. Tauberja je dobro znano tudi slovenskim pravnikom. Prof. T. je deloval na področju dveh precej odmičnih pravnih panog: kazenskega procesa in trgovinskega prava. V domovini je pokojni zavzemal stolico za kazenski postopek na univerzi v Harkovu in istočasno predaval trgovinsko pravo na visoki komercialni šoli istotam. Bil je poleg tega odvetnik, ki so mu vsestranska splošna in juridična izobrazba, fin, a siguren nastop in lep govorniški dar pripomogli do odličnega položaja med stanovskimi tovariši. V svoji novi domovini, kamor je prišel kot emigrant, je bil v teku 20 let profesor trgovinskega prava na državni trgovski akademiji v Beogradu.

Mislimo, da se ne motimo, če rečemo, da je bil prof. T. bolj civilistično kot kriminalistično usmerjen. Na področju kazenskega procesa se je bavil v glavnem z vprašanji, ki stojé nekako na meji med kazenskim in civilnim postopkom. Značilno je v tem pogledu, da je svoje temeljno delo, disertacijo za pridobitev znanstvene stopnje magistra, posvetil problemu zasebne tožbe v kazenskem postopku, ki ima tako rekoč nek civilistični prizvok.

Po nastanitvi v Beogradu se je T. posvetil izključno akademskemu in znanstvenemu delovanju. Izmed njegovih del je omeniti predvsem izvrstni „Udžbenik trgovačkog prava“ (1935), ki ga je v SP (1936, str. 84, 85) zelo laskavo ocenil prvak slovenskih komercialistov prof. M. Škerlj. Učbenik je imel lep uspeh in je avtor pripravljaval njegovo drugo izdajo. V okviru znanega komentarja prof. M. Čubinskega je T. kot njegov najožji sodelavec obdelal zelo važne partije kazenskega postopnika (§§ 268—411), med njimi tudi eno najbolj težavnih poglavij — o pravnih